

*Голові разової спеціалізованої
вченої ради PhD 8747
Хмельницького національного університету
д.е.н., професору Ользі ГОНЧАР*

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри менеджменту та адміністрування Хмельницького національного університету **Остапчук Ольги Василівни** на дисертаційну роботу **Кривдик Вікторії Ігорівни** на тему: «Сучасні технології управління у забезпеченні економічної безпеки підприємств», подану до разової спеціалізованої вченої ради Хмельницького національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Сучасні умови функціонування підприємств в Україні характеризуються високим рівнем невизначеності, загроз і ризиків, що зумовлює необхідність посилення системи економічної безпеки на всіх рівнях управління. Водночас цифровізація, глобалізаційні процеси та трансформації вітчизняного ринку потребують застосування новітніх технологій управління, які б сприяли оперативному реагуванню на виклики зовнішнього середовища. У цьому контексті інтеграція сучасних управлінських технологій у систему економічної безпеки підприємства є своєчасною та вкрай актуальною. Вона забезпечує не лише підвищення захищеності підприємств, а й створює передумови для їх стійкого розвитку й конкурентоспроможності.

Підвищення ролі економічної безпеки в сучасних умовах господарювання зумовлено зростанням складності управлінських процесів, появою нових ризиків, посиленням конкуренції та нестабільністю макроекономічного середовища. У цих умовах підприємства змушені шукати інноваційні підходи до організації системи управління, що забезпечували б не лише ефективність функціонування, а й стійкість до зовнішніх загроз. Сучасні технології управління розглядаються як важливий інструмент адаптації бізнесу до змін, оскільки дають змогу підвищити гнучкість, керованість, прозорість і антикризову стійкість систем управління на підприємствах різного масштабу й галузевої належності.

Вище сказане обґрунтовує актуальність та своєчасність дисертаційної роботи **Кривдик Вікторії Ігорівни**, яка спрямована на обґрунтування теоретико-методичних положень і розроблення практичних рекомендацій з використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Актуальність теми додатково підтверджується зв'язком дослідження із планом науково-дослідних робіт Хмельницького національного університету. Результати дослідження **Кривдик Вікторії Ігорівни** знайшли відображення при виконанні науково-дослідної теми «Моделі та технології формування кластерів в стратегіях інституційного розвитку соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0116U001551), де авторкою розроблено пропозиції щодо використання сучасних технологій управління при формуванні кластерів промислових підприємств. А також науково-дослідної теми: «Розробка стратегій та моделювання інноваційного потенціалу кластеризації соціально-економічних систем в контексті національної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0120U102088), де авторкою розроблено та апробовано модель впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки промислових підприємств.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації мають високий ступінь наукової обґрунтованості, що обумовлено узагальненням і аналізом значної кількості наукових публікацій щодо економічної безпеки підприємств, сучасних управлінських технологій, впливу глобалізаційних процесів та трансформацій економічного середовища.

Отримані у дисертаційній роботі наукові результати, пропозиції, висновки та рекомендації є науково обґрунтованими та достовірними, що забезпечується застосуванням сучасних методів наукових досліджень, які дають змогу дослідити процеси використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства, серед яких методи: порівняння і систематизації, аналізу та синтезу, анкетування та експертного аналізу, моделювання, морфологічного аналізу, графічний, абстрактно-логічний та ін.

Авторкою проведено якісне дослідження із використанням ґрунтовної бази вітчизняних та зарубіжних джерел, що включені до списку літератури. Це свідчить про якісне опрацювання теми дисертації, що відображено у науковому доведенні усіх окреслених положень та формулюванні висновків дисертації.

Високий рівень достовірності наукових розробок, отриманих у дисертації, підтверджується застосуванням у процесі дослідження: актуальних даних, зокрема, нормативно-правових актів України, наукової літератури, статистичних матеріалів Державної служби статистики України, офіційної звітності досліджуваних підприємств, результатів анкетування, ресурсів мережі Інтернет. Наукові положення, результати, висновки дисертаційної роботи підтверджуються публікаціями у наукових виданнях та їх апробацією на науково-практичних конференціях. Достовірність наукових висновків і рекомендацій підтверджена їх практичним впровадженням.

В цілому, достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується коректністю постановки та вирішенням наукового завдання – обґрунтування науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Зміст дисертаційної роботи

Робота надана в рукопису. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 261 сторінка. Робота містить 111 таблиць, 24 рисунки, анотацію, список використаних джерел із 215 найменувань.

Дисертаційна робота характеризується логічною, завершеною структурою та послідовною побудовою, повною мірою висвітлює зміст визначених розділів. Зміст дисертації відповідає меті і завданням дослідження. Робота написана у науковому стилі, проілюстрована відповідними рисунками, таблицями, графіками.

У вступі розкрито актуальність теми дослідження, сформульовано мету та завдання, визначено предмет та об'єкт, наукову новизну і практичне значення одержаних результатів дослідження, наведено відомості про апробацію і впровадження.

У першому розділі дисертації «Теоретичні основи інтегрування сучасних технологій управління в систему економічної безпеки підприємств» обґрунтовано необхідність впровадження сучасних технологій управління в умовах трансформаційного впливу глобалізаційних процесів та цифровізації економіки. Узагальнено наукові підходи до трактування понять «технологія управління» та «система економічної безпеки підприємства», запропоновано їх авторські інтерпретації, які враховують сучасні виклики зовнішнього середовища. Визначено основні види технологій управління, їх функціональну роль у забезпеченні стійкості та гнучкості системи економічної безпеки підприємства. Побудовано схему реалізації технологій

управління на засадах системного підходу, що дозволяє ефективно інтегрувати їх у систему менеджменту та підвищити адаптивність і результативність управлінських процесів.

У другому розділі дисертації «Аналіз передумов впровадження сучасних технологій управління в систему економічної безпеки промислових підприємств» здійснено всебічне дослідження зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на можливості інтеграції сучасних технологій управління в діяльність промислових підприємств. Проаналізовано особливості функціонування підприємств, що займаються виробництвом будівельних матеріалів, та визначено актуальні загрози для їх економічної безпеки. Обґрунтовано науково-методичний підхід до аналізу макросередовища та оцінювання рівня готовності підприємств до впровадження сучасних управлінських технологій, який базується на поєднанні фінансових і організаційних критеріїв. Запропонований підхід дозволяє виявити слабкі місця у системі управління, визначити рівень ризику змін та забезпечити основу для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері економічної безпеки.

У третьому розділі дисертації «Моделювання процесів впровадження сучасних технологій управління в систему економічної безпеки підприємств» зосереджено увагу на розробці та практичній реалізації моделі інтеграції сучасних управлінських технологій у систему економічної безпеки промислових підприємств. Визначено ключові чинники впливу на ефективність таких змін, зокрема сезонність виробництва, ресурсні можливості, ринкові умови та інституційні обмеження. Обґрунтовано підхід до врахування організаційного супротиву під час впровадження нововведень. Запропонована модель адаптована до специфіки діяльності підприємств і апробована на реальних прикладах, що підтвердило її практичну цінність для підвищення ефективності системи економічної безпеки.

Висновки і рекомендації логічно випливають із виконаних досліджень і підтверджуються довідками про впровадження результатів дисертаційної роботи.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукові положення **Кривдик Вікторії Ігорівни** сформульовані самостійно та відображають особистий внесок дисертантки в розвиток економічної науки. Проведений аналіз дисертаційної роботи та публікацій авторки дозволяє підтвердити наявність елементів наукової новизни, які викладені конкретно, послідовно і системно. Найважливішими науковими результатами, отриманими здобувачем, є такі:

удосконалено ідентифікацію взаємозв'язку функцій і технологій управління із системою економічної безпеки підприємства та розроблено схему їх інтегрування, що дозволяє сформувати ефективну її структуру і комунікаційні зв'язки, розподіляти ресурси, обов'язки та персональну відповідальність, уникати дублювання функцій, автоматизувати управлінські процеси, забезпечити гнучкість та адаптивність до умов середовища функціонування, підвищити контрольованість та прозорість взаємодії підрозділів, а також підвищити рівень контролю за всіма процесами забезпечення економічної безпеки;

удосконалено науково-методичний підхід щодо оцінювання рівня готовності підприємств до впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки, який на відміну від існуючих передбачає двокритеріальну оцінку, що ґрунтується на комбінуванні фінансових показників та організаційної готовності керівництва та персоналу до впровадження змін, що дозволить оцінити рівень ризику, пов'язаний із поточними фінансовими можливостями та стратегічним потенціалом підприємства при впровадженні сучасних технологій управління у практичну діяльність підприємств;

удосконалено науково-методичний підхід щодо аналізу особливостей впливу сучасних технологій управління на СЕБП, який на відміну від існуючих підходів передбачає ідентифікацію впливу методів та інструментів досліджуваних технологій на функціональні складові такої системи, що дозволяє визначити передумови організаційних змін, виявити потенційні ризики та можливості, а також обґрунтувати доцільність інтеграції цих технологій з метою забезпечення економічної безпеки підприємств;

набула подальшого розвитку модель впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки промислових підприємств, яка на відміну від існуючих враховує особливості їх функціонування (сезонність, ресурсне забезпечення, інституційні обмеження, кон'юнктуру ринку, соціально-економічне становище в країні) та актуальні ризики, а також дозволяє обґрунтувати застосування визначеного переліку технологій управління з метою забезпечення економічної безпеки відповідних суб'єктів господарювання, що підтверджено апробацією розробленого підходу на досліджуваних підприємствах;

набуло подальшого розвитку визначення поняття «технологія управління» – це інтегрована система наукових знань, методів, інструментів та організаційних рішень, що реалізується в межах управлінських функцій і спрямована на оптимізацію управлінських процесів в умовах динамічного зовнішнього середовища. На відміну від існуючих визначень запропоноване

поняття передбачає врахування процесів інтеграції знань та динаміки зовнішнього середовища та забезпечує ефективне управління через формалізовані та творчі підходи, а також досягнення стратегічних цілей;

набула подальшого розвитку принципова схема реалізації технологій управління, сформована на засадах системного підходу, яка, на відміну від існуючих, включає визначену сукупність елементів, що стимулюють менеджмент підприємств до впровадження інноваційних технологічних рішень з метою забезпечення конкурентоспроможності та стійкості підприємства.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Викладені у дослідженні наукові положення є основою для подальших наукових пошуків та вдосконалення практики використання сучасних технологій управління з метою забезпечення економічної безпеки промислових підприємств.

Теоретичну та практичну цінність мають отримані в процесі дослідження такі наукові результати:

модель впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки промислових підприємств, яка передбачає врахування сезонності виробництва, наявного ресурсного забезпечення, інституційних обмежень, кон'юнктуру ринку, соціально-економічне становище в країні, а також існуючі ризики і загрози;

науково-методичний підхід щодо оцінювання рівня готовності підприємств до впровадження сучасних технологій управління у систему економічної безпеки, який передбачає двокритеріальну оцінку, що ґрунтується на комбінуванні фінансових показників та організаційної готовності керівництва та персоналу до впровадження змін.

Сформовані теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації та інші прикладні результати дослідження, які представлені у дисертаційній роботі, використовуються у практичній діяльності: Агенції регіонального розвитку Хмельницької області (довідка № 47 від 27.05.2021 р.), ТДВ «Хмельницькзалізобетон» (довідка про впровадження № 2/134 від 12.12.2024 р.), ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» (довідка про впровадження № 73 від 11.09.2024 р.), ТОВ «Мрія забудовника» (довідка про впровадження № 2/27 від 30.11.2024 р.), , що підтверджує їх прикладну значимість та перспективи впровадження отриманих результатів у роботі підприємств.

Теоретичні узагальнення, наукові розробки та методичні рекомендації авторки використовуються в освітньому процесі Хмельницького національного університету під час викладання дисциплін:

«Менеджмент», «Сучасні технології управління» (довідка про впровадження № 2/12 від 4.12.2024 р.).

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих роботах

Відповідно до теми дисертаційної роботи опубліковано 15 наукових праць, загальним обсягом 7,79 друк. арк., з яких особисто авторці належить 4,99 друк. арк., у тому числі: 2 статті у наукових періодичних виданнях, які індексуються у наукометричній базі даних Scopus; 8 статей у наукових фахових виданнях України; 5 наукових публікацій, що додатково відображають результати дослідження.

Опубліковані наукові праці у повній мірі відображають зміст дисертаційної роботи. Аналіз публікацій авторки дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень її дисертаційної роботи у науковій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії відповідно до вимог.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності

Аналіз тексту дисертації, а також публікації здобувачки свідчать про відсутність ознак порушення авторкою вимог академічної доброчесності. Зокрема, дисертаційна робота містить посилання на джерела інформації у випадку використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права; відображає прагнення авторки надати достовірну інформацію про результати власної наукової діяльності, використані методики досліджень та інформаційні ресурси.

Ідентичність змісту анотації та основних положень дисертації

Порівняльний аналіз анотації та основних положень дисертації **Кривдик Вікторії Ігорівни** засвідчує їх повну відповідність. Анотація не містить інформації, яка б була відсутня у тексті дисертаційної роботи. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні та їх практичне значення, слід відзначити окремі дискусійні моменти та висловити деякі зауваження стосовно роботи

Кривдик Вікторії Ігорівни.

1. У представленій на рисунку 1.11 схемі інтегрування сучасних технологій управління у систему економічної безпеки підприємств важливе місце відведено збору і обробці інформації, що цілком логічно, однак недостатньо висвітлено процеси формування відповідних політик і регламентів забезпечення економічної безпеки з позиції визначення суб'єктів, які безпосередньо відповідають за їх формування і подальше агрегування інформації.

2. У другому розділі роботи доцільно більш детально розглянути особливості впровадження сучасних технологій управління на промислових підприємствах різних галузей. Зокрема, варто було б уточнити, як специфіка різних промислових секторів впливає на інтеграцію нових технологій в управлінські процеси і забезпечення економічної безпеки.

3. Авторка у дисертаційній роботі згадує про організаційний супротив при впровадженні змін, вважаємо за доцільне проаналізувати або запропонувати ширший перелік способів подолання цього супротиву. Варто було б розглянути більш конкретні механізми боротьби з перешкодами та ризиками, такими як недостатній кадровий потенціал, проблеми в управлінні змінами тощо.

4. У третьому розділі дисертації авторкою не надано чіткого пояснення, яким чином визначається порогове (слабке) значення ефективності інструментів (технологій) для нейтралізації ризиків, а також чому для різних підприємств використовуються різні значення цього показника. Зокрема, для ТДВ «Хмельницькзалізобетон» та ТДВ «Хмельницький завод будівельних матеріалів» значення порогової ефективності становить $p_1=0,05$, тоді як для ТОВ «Мрія забудовника» воно збільшено до $p_1=0,07$. Було б доцільно детальніше обґрунтувати вибір цих значень.

Наведені вище міркування є підставою для дискусії в ході захисту, свідчать про складність проблеми та дискусійність підходів до її вирішення. Вони не змінюють загальну позитивну оцінку дослідження проведеного **Кривдик Вікторією Ігорівною**.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота **Кривдик Вікторії Ігорівни** на тему: «Сучасні технології управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства» є завершеною, самостійно виконаною працею, в якій отримані нові науково-

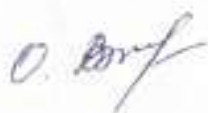
обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе завдання – обґрунтування науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо використання сучасних технологій управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Дослідження є цілісним, логічно структурованим, носить завершений характер. Обрану тему дисертації розкрито, поставлену мету досягнуто, задачі дисертаційної роботи вирішено.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація **Кривдик Вікторії Ігорівни** на тему «Сучасні технології управління у забезпеченні економічної безпеки підприємства», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка **Кривдик Вікторія Ігорівна** заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 – «Управління та адміністрування».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
та адміністрування
Хмельницького національного
університету

Ольга ОСТАПЧУК

Підпис засвідчую:

Проректор з науково-педагогічної роботи
Хмельницького національного університету

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ